

SYLABUS PRZEDMIOTU NA STUDIACH WYŻSZYCH

Lp.	Elementy składowe sylabusu	Opis
1.	Nazwa przedmiotu	Elementy astronomii i astrofizyki
2.	Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot	Wydział Fizyki i Astronomii Instytut Astronomiczny
3.	Kod przedmiotu	13.7-4-EAA/5
4.	Język wykładowy	Polski
5.	Grupa treści kształcenia, w ramach, której przedmiot jest realizowany	Grupa treści podstawowych.
6.	Typ przedmiotu	Obowiązkowy do ukończenia całego toku studiów na kierunku fizyka dla wszystkich specjalności .
7.	Rok studiów, semestr	3 rok (semestr 5)
8.	Imię i nazwisko osoby (osób) prowadzącej przedmiot	Michał Tomczak prof. nadzw. Instytut Astronomiczny UW.
9.	Imię i nazwisko osoby (osób) egzaminującej bądź udzielającej zaliczenia w przypadku, gdy nie jest nią osoba prowadząca dany przedmiot	
10.	Metody dydaktyczne	Wykład – 3 godz. tygodniowo przez 15 tygodni
11.	Wymagania wstępne	Podstawy fizyki 3 lub Fizyka atomu, jądra cząstek elementarnych.
12.	Liczba godzin zajęć dydaktycznych	Wykład – 45 godz.
13.	Liczba punktów ECTS przypisana przedmiotowi	3
14.	Założenia i cele przedmiotu	Po zaliczeniu tego przedmiotu student będzie znał podstawową terminologię astronomiczną, będzie umiał podać przykłady zjawisk astronomicznych i praw nimi rządzących; będzie orientował się w aktualnym stanie badań astronomicznych.
15.	Forma i warunki zaliczenia przedmiotu, w tym zasady dopuszczenia do egzaminu, zaliczenia z przedmiotu, a także forma i warunki zaliczenia poszczególnych form zajęć wchodzących w zakres danego przedmiotu	Egzamin ustny (konieczność udzielenia odpowiedzi na dwa zagadnienia losowo wybrane z listy)
16.	Treści merytoryczne przedmiotu	Gwiazdy i gwiazdozbiory, układy współrzędnych sferycznych, skala jasności gwiazd (wzór Pogsona), paralaksa heliocentryczna, jasność absolutna. Ważniejsze odkrycia astronomiczne. Nośniki informacji o Wszechświecie. Rodzaje fal elektromagnetycznych, widmo ciągłe gwiazd, temperatura efektywna, systemy fotometryczne, wskaźniki barwy, ekstynkcja międzygwiazdowa. Metody detekcji widma gwiazd, widmo liniowe gwiazd, dwuparametrowa klasyfikacja widmowa gwiazd, poprawka bolometryczna, diagram Hertzsprunga-Russella. Wyznaczanie masy gwiazd dla układów wizualnie podwójnych, spektroskopowo podwójnych i zaćmieniowych, zależność masa-jasność, wyznaczanie promienia gwiazd, rotacja gwiazd, skład chemiczny gwiazd. Model atmosfery gwiazdy: podstawowe założenia i równania, przykładowe wyniki; oddziaływanie pomiędzy materią i promieniowaniem, profile linii widmowych, pociemnienie brzegowe. Warunki panujące we wnętrzu gwiazdy, reakcje syntezy termojądrowej (cykl pp, CNO, 3 α), transport energii z

		<p>wnętrza gwiazdy, zjawisko konwekcji. Modele wnętrza gwiazdowych: podstawowe założenia i równania, dyskusja wyników; rodzaje granulacji, neutrina słoneczne, heliosejsmologia. Rodzaje energii gwiazd, kontrakcja gwiazdy na ciąg główny, ewolucja gwiazdy o zadanej masie, degeneracja jądra gwiazdy, błysk helowy. Późne stadia ewolucji gwiazd, mgławice planetarne, białe karły, wybuch supernowej, gwiazdy neutronowe, czarne dziury. Gwiazdy zmienne pulsujące: charakterystyka poszczególnych typów, mechanizmy pulsacji, zależność okres-jasność absolutna dla cefeid. Gwiazdy kataklizmiczne: charakterystyka poszczególnych typów, akrecja materii w układzie podwójnym, obserwacje rentgenowskie. Słońce aktywne: plamy słoneczne, diagram motylkowy, cykl aktywności, związek z polem magnetycznym, dynamo słoneczne, korona słoneczna, rozbłyski słoneczne; aktywność magnetyczna innych gwiazd. Układ Słoneczny: planety typu słonecznego i jowiszowego, księżycy planet, planetoidy, komety; powstanie Układu Słonecznego, pozasłoneczne układy planetarne. Galaktyka: budowa, rotacja, wiek; gromady kuliste, gromady otwarte, asocjacje gwiazd, materia międzygwiazdowa. Astronomia pozagalaktyczna: Lokalna Grupa Galaktyk, klasyfikacja galaktyk. Elementy kosmologii: ekspansja Wszechświata, stała Hubble'a, modele kosmologiczne, ciemna materia, ciemna energia, Wielki Wybuch, inflacja, mikrofalowe promieniowanie tła</p>
<p>17.</p>	<p>Wykaz literatury podstawowej</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Marcin Kubiak – Gwiazdy i materia międzygwiazdowa, PWN. 2. Michał Jaroszyński – Galaktyki i budowa Wszechświata, PWN. 3. Paweł Artymowicz – Astrofizyka układów planetarnych, PWN.